

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕГЛЯДУ РІШЕНЬ ГОСПОДАРСЬКОГО СУДУ ЗА НОВОВІЯВЛЕНИМИ ОБСТАВИНАМИ

Перегляд рішень у зв'язку з нововиявленими обставинами є показником високого рівня здійснення правосуддя в країні з розвинутою правовою системою. Україну можна віднести до таких країн, адже основною метою перегляду рішень за нововиявленими обставинами є прагнення гарантувати своїм громадянам та юридичним особам ухвалення справедливого та законного рішення. Особливим видом провадження в господарському судочинстві, для реалізації якого потрібен належний законодавчо визначений механізм. Як зазначає Р. Колесник: «Гарантії судового захисту будуть ефективними лише за умови законодавчого забезпечення можливості перегляду справи судом вищого рівня, існування зрозумілої й чіткої процедури (механізму) виправлення судових помилок» [1, с. 108].

Судове рішення господарського суду може бути переглянуто за нововиявленими обставинами за заявою сторони, прокурора, третіх осіб, поданою протягом одного місяця з дня встановлення обставин, що стали підставою для перегляду судового рішення. При цьому заява про перегляд судового рішення господарського суду з підстави, передбаченої п. 1 частини другої статті 112 ГПК України, може бути подана не пізніше трьох років з дня набрання судовим рішенням господарського суду законної сили.

Слід зазначити, що не завжди судове рішення можна переглянути. Так, у ст. 113 ГПК України перелічені випадки, при яких заява про перегляд судового рішення господарського суду за нововиявленими обставинами до розгляду не приймається і повертається заявникові: 1) подання заяви після закінчення встановленого строку без клопотання про його відновлення або відхилення такого клопотання господарським судом; 2) подання заяви без доказів надіслання копії заяви і доданих до неї документів іншим сторонам; 3) відсутність доказів сплати судового збору у порядку і розмірі, встановлених законодавством; 4) якщо заява про перегляд судового рішення господарського суду за нововиявленими обставинами з підстави, передбаченої п. 1 частини другої ст. 112 ГПК України, подана після закінчення трирічного строку з дня набрання судовим рішенням законної сили незалежно від поважності причини пропуску цього строку; 5) якщо заява про перегляд судового рішення господарського суду за нововиявленими обставинами підписана особою, яка не має права її підписувати, або особою, посада якої не зазначена

[2, с. 24].

Щодо строків, то за ч. 1 ст. 112 ГПК України строк обмежено трирічним терміном. Формулювання, яке використовує законодавець, допускає можливість різночитання та зловживання, особливо стосовно п. 1 частини другої ст. 112 ГПК України, де йдеться про встановлення обставин, що мають істотне значення для справи. Так, із статті 112 ГПК України не зрозуміло, ким повинні бути встановлені в місячний термін істотні для справи обставини, – в статті це не вказано. Стосовно п. 2, 3, 4, 5 частини другої ст. 112 ГПК України необхідно зазначити, що в місячний термін заявник може не мати можливості дізнатися про наявність рішення суду, оскільки він не повинен постійно моніторити рішення суду. Та й не треба забувати, що рішення суду не завжди публікуються своєчасно.

Із п. 1 ч. 6 ст. 114 ГПК України вбачається, що місячний строк подання заяви про перегляд судових рішень за нововиявленими обставинами з підстав, передбачених у п.п. 2-5 ч. 2 ст. 112 ГПК України, фактично можна поновити. Але таке поновлення строків не стосується підстави, зазначеної в п. 1 ч. 2 ст. 112 ГПК України, для якої встановлений чіткий 3-річний строк. Цей строк не можливо поновити [3, с. 264].

На наш погляд, встановлення трирічного строку для оскарження судового рішення є дійсно великим, але й шестимісячний строк є недостатній для належного застосування інституту перегляду рішення господарського суду за нововиявленими обставинами. Встановлення граничного строку для підстав, передбачених п. 2-5 ст. 112 ГПКУ або п. 2, 3 частин другої та третьої ст. 321 проекту ГПК України, є недоречним, оскільки буде обмежувати виправлення ситуації, яка зумовлена незаконними діями посадових осіб.

Підводячи підсумок, необхідно зазначити, що доцільно закріпити в ГПК України таку норму: «Судове рішення господарського суду може бути переглянуто у зв'язку з нововиявленими обставинами за заявою учасника справи протягом тридцяти днів з дня встановлення заявником обставин, що стали підставою для перегляду судового рішення. При цьому заява про перегляд судового рішення господарського суду з підстави встановлення істотних для справи обставин, що не були встановлені судом та не були і не могли бути відомі особі, яка звертається із заявою, на час розгляду справи може бути подана не пізніше одного року з дня набрання судовим рішенням господарського суду законної сили». Ці зміни дозволять заявнику реально, а не декларативно скористатися правом на перегляд судового рішення за нововиявленими обставинами та захистити законні права й інтереси суб'єкта господарювання.

Обраний Україною шлях інтеграції до Євросоюзу вимагає наближення та інтеграцію національних економічної, соціальної, правової систем до систем країн ЄС. Це ставить Україну перед вибором запровадження тієї

моделі розвитку, яка прийнята ЄС за базову, тобто моделі інноваційного розвитку.

Література

1. Ткачук О.С. Перегляд судових рішень Верховним Судом України: проблемні питання правозастосування. *Часопис цивільного і кримінального судочинства*. 2011. № 2(11). С. 108–117.

2. Про внесення змін до Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України та інших законодавчих актів: Проект Закону України від 23.03.2017 р. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/JH4T400A.html.

3. Про деякі питання практики перегляду рішень, ухвал, постанов за нововиявленими обставинами: Постанова Пленуму Вищого Господарського суду України від 26.12.2011 р. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v0017600-11>.

УДК 332.363(477)(043.2)

Мацелик Т.О., д.ю.н., доцент,

Університет державної фіскальної служби України, м. Ірпінь, Україна

ПУБЛІЧНО-ПРАВОВИЙ МЕХАНІЗМ ЗАХИСТУ ЗЕМЕЛЬ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПРИЗНАЧЕННЯ ВІД НЕРАЦІОНАЛЬНОГО ВИКОРИСТАННЯ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Із усіх категорій земель найбільш цінними є землі сільськогосподарського призначення. Вони є унікальним природним ресурсом, основою економічного розвитку держави та матеріального добробуту народу України.

В Україні сконцентровано близько 25% найродючіших ґрунтів. Землі сільськогосподарського призначення виступають провідною категорією земель земельного фонду України. Із 60 млн. га. земельної території держави, 69% становлять саме землі сільськогосподарського призначення [1, с. 45]. Цей показник є найвищим серед країн Європи.

Однією з проблем якісного стану земель сільськогосподарського призначення є екологічна незбалансованість земельного фонду, порушення структури сільськогосподарського землекористування, відсутність практики формування й охорони екологічно стійких агроландшафтів, а також збереження екологічної безпеки ґрунтів та підвищення їх родючості.

В процесі реалізації земельної реформи змінилося ставлення до землі, як об'єкта земельних правових відносин. Науковці-економісти з цього приводу зауважують, що землю було визнано майном, товаром, об'єктом